

Yashil

IQTISODIYOT
TARAQQIYOT
va

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 3

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'ssatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 1082 sahifa.

E'lion qilishga 2024-yil 30-martda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbanov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lif, fan va innovatsiyalar vaziri

Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lif, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinosari

Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati

Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori

Xudoqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMB birinchi prorektori

Abduraxanova Guinora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori

Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori

Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori

Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor

Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori

Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinosari

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi

Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti

Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Uteyev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokururasi boshqarma boshlig'i o'rinosari

Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokururasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti

Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi,
O'zR Bosh prokururasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Экологические и альтернативные заполнители для бетона в условиях Узбекистана.....	10
Акрамов Хуснитдин Ахарович, Тохиров Жалолиддин Очилович, Самадов Хомид Самандарович	
Investitsion marketingni rivojlantirish asosida mintaqqa investitsiya jozibadorligini oshirish	16
Ahmedov Alim Babaniyazovich	
O'zbekistonda yashil budjetlashtirish, energiya samaradorligi va issiqxona gazlari emissiyasi.....	22
Pulatov Dilshod Haqberdiyevich, Qulliyev Ulug'bek Mirzayevich, Mamanov Alisher	
Development of the Digital Economy as a Trigger of the Economic Growth of the New Uzbekistan.....	28
Luiza Sayfullovna Makhmutkhodjaeva, Umarova Shahnoza Akbarovna	
Oliy o'quv yurtlarida matematik statistikani o'qitishning xususiyatlari.....	34
Shamsiyev Damin Najmuddinovich, Aymatova Farida Xo'ravonova	
Turizmda tadbirkorlikning o'ziga xos xususiyatlari	37
Mardonova Dilafruz Kosimovna	
Oziq-ovqat xavfsizligi ta'minoti: O'zbekistonda mayonez importini notarif tartibga solish va ichki ishlab chiqarishni rivojlantirish istiqbollari.....	41
Muratova Shohista Nimatullayevna, Nomozov Azizbek Xayrulla o'g'li	
Mamlakatimizga xorijiy investitsiyalarni jalb etishda qimmatli qog'ozlar bozorining o'rni va roli	46
Akramov Azamat Ramziddinovich	
Mamlakatning iqtisodiy va ekologik rivojlanishida elektromobil sanoatini rivojlantirishning ahamiyati	53
Iminov Mahmudjon Azimjon o'g'li	
Hududiy eksport salohiyatini oshirishning marketing strategiyasi.....	60
Jiyamuratov Rustam Nurdinovich	
Turistik kompaniyalar moliyaviy barqarorligini baholash usullarini takomillashtirish	
kompaniya moliyaviy barqarorligini ta'minlashning muhim mezoni.....	65
Jo'rayev Behzod Nuraliyevich	
Iste'molchilarни xulq-atvori modellari asosida marketing strategiyalarini shakillantirish.....	70
Kutbitdinova Moxigul Inoyatovna	
Hisob siyosati va unda biologik aktivlar hisobini yoritib berish tartibini takomillashtirish	75
Mirzayeva Nargiza Batirovna	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda investitsiyalarning o'rni.....	80
Otajonova Charosxon Polvonquli qizi	
Innovatsion menejment va raqamli transformatsiyalarni joriy etishning metodologik asoslari.....	84
Quldoshev Asliddin Tursunovich	
Strategik boshqaruvsda xususiy kapital samaradorligini baholash.....	89
Nasriyeva Zebiniso A'zam kizi, Mavlyanova Dilobar Maxkamovna	
Mintaqalarni innovatsion rivojlantirish istiqbollari tashkiliy tuzilmalarini	
takomillashtirishni boshqarish yo'llari	100
Xodjamuratova Gulbaxar Yuldasheva	
Meva-sabzavot eksporti barqarorligini ta'minlashning ekonometrik tahlili	105
Shamsiyeva Feruza Muratxodjayeva	
Zarubежный опыт активизации экономической активности домохозяйств.....	111
Berdiев Гайрат Ибрагимович, Маликова Севинч Телман кизи, Люсиков Артемий Александрович	
The Impact of Foreign Direct Investment on Economic Growth: A Case Study of Uzbekistan.....	116
Abdulla Ibragimov, Keldiyor Shakhriyor Ilyos O'g'li	
Mintaqada sanoat ishlab chiqarish rivojlanishining kambag'allikni qisqartirishdagi ahamiyati	121
Abdullahov Habibullo Asadulla o'g'li	
Global iqtisodiyot sharoitida islom moliyasi mezon va tartiblarini joriy etishdagi muammolar va yechimlar	125
Abduvosidova Gulandom Abdurashid qizi	
Amerika Qo'shma Shtatlari tajribasida biznes subyektlarini toifalarga ajratish amaliyotining xususiyatlari	131
Akobirova Nodira Najmuddin qizi	
O'zbekiston Respublikasida qishloq xo'jaligini innovatsion rivojlanish yo'llari.....	135
Axmedova Nafisa Amirddin qizi	
Strategic directions of integration of Uzbekistan into the international hospitality industry	140
Bekmurodova Laylo Tursunmamatova	
Surxondaryo viloyatida parrandachilikni rivojlantirish ko'rsatkichlarini prognozlash va modellashtirish.....	144
Bobomuratov Imomqul Islamovich	
Mamlakatimizda chovchachilik mahsulotlarini yetishtirishning hozirgi holati va uning tahlili.....	149
Talipova Dilfuza Nabiyeva	
Agrar soha korxonalarining moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish.....	154
Erkinxojiyev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ

Analysis of the Influence of Macroeconomic Indicators on State Budget Tax Revenue ..... Meyliev O. R., Gofurova K.	158
Mahalliy budjet xarajatlarini hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ta'siri ..... Hazratqulov Shahboz Boboqul o'g'li	166
Influence of Digital Technologies on Economic Growth of the Republic of Uzbekistan ..... Igamberdiyeva Kunduz Ergashevna	170
Transmilliy kompaniyalarning tashqi bozorlar uchun marketing strategiyalari va marketing tadqiqotlarini o'tkazish amaliyoti ..... Jo'rayeva Zilola Turobovna, Saidova Dilnozaxon Odiljon qizi	174
Tijorat banklari tomonidan investitsiya loyiҳalarini moliyalashni rivojlantirish imkoniyatlari ..... Kamilova Iroda Xusniddinovna	178
Korxonalarda inqirozga qarshi moliyaviy boshqaruv tizimini takomillashtirish ..... Latipova Shaxnoza Maxmudovna	183
Tijorat banklari faoliyatida onlayn tizimlarining tutgan o'rni va ularning rivojlanishi ..... Raxmataliyev Muzaffar Eshdavlatovich	188
Aholi farovonligini oshirishda tadbirkorlik faoliyatining ta'sirini baholashning nazariy asoslari ..... Fayziyeva Dilsuz Bahodirovna	194
O'zbekiston Respublikasini "yashil" iqtisodiyotga o'tish samaradorligini oshirish ..... Mirzayev Bexruz Abdulla o'g'li	200
Andijon viloyatida kambag'allik darajasini qisqarishiga ta'sir etuvchi ko'rsatkichlar ..... Musaeva Ziyoda Allayarovna	214
O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligi eksportida marketing muammolar ..... Musyeva Shoira Azimovna, Agzamov Avazxon Talgatovich	218
Respublikamizda parranda bosh sonining hozirgi holati va uning istiqbollari ..... Akramova Nargiza Axrorovna	223
Menejmentda ishbilarmonlik kommunikatsiyalaridan foydalanishda optimal strategiyalarini qo'llash shart-sharoitlari ..... Narzullayeva Gulchehra Salimovna, Shadiyeva Madina Djaloliddin qizi	227
Raqamlashtirish sharoitida innovatsion faoliyatning o'ziga xos xususiyatlari ..... Nazarova Latofat Toirjon qizi	231
O'zbekistonda masofaviy bank xizmatlarini rivojlantirishdagi muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari ..... Nurmuxammedov Matlab Yunusovich	235
Davlat aktivlarini samarali boshqarish hamda nazorat qilishni takomillashtirish ..... Mirzayev O., Nazarov G'ayrat Olim o'g'li	240
Talabalarning oilali bo'lismiga ta'sir etuvchi omillarga iqtisodiy baholashda yangicha yondashuv ..... O. U. Shomurodov, Z. U. Uroqov, A. T. Ablahatov, A. A. Suyarov, J. S. Urazov	246
Methodological Aspects for Branding in Private Schools ..... Odilova Sitora Sayifdin qizi	251
Совершенствование процедуры оценки эффективности и результативности расходов государственного сектора ..... Олимов Элёр Фазлидин угли, Искандаров Суннатилло Баҳридин угли	256
Logistika xizmatlari samaradorligini oshirishda blokcheyn texnologiyalardan foydalanish ..... Rajabov Orzujon Mamasoliyevich	261
Markaziy Osiyoda energetika bozorini rivojlantirishning kelgusi istiqboli va imkoniyatlari ..... Saidov Mash'al Samadovich, Umarova Irodaxon Nuraliyevna	267
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda sug'urta bozorining innovatsion usullaridan foydalanishning konseptual asoslari ..... Narzullayeva Gulchehra Salimovna, Saidova Dilnozaxon Odiljon qizi	275
Oliy ta'limga boshqaruv strategiyalari va ularni amalgalashish mexanizmi ..... Saidqulova Firuza Farmonovna	279
Jismoniy shaxslardan olinadigan daromadlarini soliqqa tortishning o'ziga xos xususiyatlari ..... Salimov Sherzod Baxtiyorovich	283
O'zbekiston Respublikasidagi mavjud suv resurslarining iqtisodiy holati tahlili ..... Shanazarova Gulyora Baxtiyarovna	288
Tijorat banklari kredit risklarini kamaytirish yo'llari ..... Tulkinova Maftuna Anvarbek qizi	294
The use of Intellectual Systems in the Improvement of the Educational Process Management System in Higher Educational Institutions ..... Umarova Dilfuza Rakhatilla qizi	303
Oliy ta'limga yangi iqtisodiy mexanizmlarni shakllantirish ..... Xakimov Dilshodjon Rahmonaliyevich	307
Global iqtisodiy sharoitida moliyaviy hisobotlar auditida muhimlilikni baholashni xalqaro stanadartlar asosida takomillashtirish ..... Xasanova Nasiba Tolliboy qizi	311

Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni tashkil etish istiqbollari.....	314
Yuldasheva Kamola Miraliyevna	
Oliy ta'lim muassasalarida gibrid bulut xizmat modelini qo'llash mexanizmini ishlab chiqish	319
Zaripov Bahodir Bobomurod o'g'li	
Rоль инвестиций в системе железнодорожного транспорта в Республике Узбекистан	325
Акбарова Лайло Упашевна	
Gidrotexnik inshootlar betonlarini samaradorligini tahlil qilish va oshirish natijalari	330
Asqarov B. A., Karimov M. U., Xolmirzayev S.T., Obidjonov J. T.	
Maxsus iqtisodiy zonalar hududiga jalb etilgan investitsiyalar to'g'risida	334
Davlayev G'olib Ashurovich	
Yangi xizmat turi xizmatlar sohasini innovatsion boshqarishning metodologiyasi	337
Djurayeva Dilnoza Davron qizi	
Mintaqalar innovatsion salohiyatini baholashning uslubiy yondashuvlari.....	343
J. A. Ismatullayev, D. X. O'rino	
Milliy qayta sug'urtalovchilarning xalqaro sug'urta bozoriga kirib borishi va kutilayotgan xavf-xatarlar	348
Jorabayev Jasur Abduraxmanovich	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari asosida tovarlar auditi natijalarini auditorlik hisobotida aks ettirish tartibi	354
Ibragimov M. M., Ergashev O. F.	
Turistik destinatsiyalarni tashkil etish va rivojlantirishning xorijiy tajribalari	358
Karimov Anvar Aktam o'g'li	
Jismoniy shaxslarning mol-mulk va yer soliqlarini hisoblash va undirish samaradorligini oshirish yo'llari.....	362
Qurbanov Muxiddin Abdullayevich	
Iqtisodiy xavfsizlikning institutsiyonal tizimini tadqiq etishga uslubiy yondashuvlar.....	367
Mamatov Axmetjon Atajanovich, Allaberganov Zakir Gayibovich	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning nazariy jihatlari	373
Mamatov Mamajan Axmадjonovich	
Paxta-to'qimachilik klasterlari eksport faoliyatini rivojlantirishning xorij tajribasi.....	380
Mansurov Saidxo'ja Kamalovich	
Korxonalar raqobatbardoshligini oshirish muammolari va dolzarb vazifalari	386
Musyeva Shoira Azimovna	
Устойчивый и инклюзивный рост: взаимосвязь экономического прогресса с социальным равенством и экологическим управлением	390
Нодирбек Холбаев	
Mintaqalarni investitsion jozibadorligini taraqqiyot strategiyasiga ta'sirini statistik baholash.....	396
Nuriddinov Zufar Akbarovich	
Финансирование карақуловодства: преодоление финансовых вызовов в пустынных регионах Узбекистана	402
Нуриллаев Жамолиддин Ярашевич	
O'zbekiston investitsiya muhitini yanada yaxshilash va uning jozibadorligini oshirish.....	408
Oybek Elmuratov	
Intellektual mulkning iqtisodiy mazmuni va tarixiy rivojlanish bosqichlari	411
Maxmudova Nargiza Davlyat qizi	
Implementation and use of Digital Technologies in Logistics Abstract.....	416
Kushakova Mamura, Koshakova Mukhlisa Surat qizi	
Innovatsion iqtisodiyot tushunchasining mazmun mohiyati	421
Abduqaxorov Bekzod O'tkir o'g'li	
Raqamlashtirish iqtisodiy o'sish va raqobatbardoshligini oshirish omili sifatida.....	426
Mamajonova Durdonahon Mamaruzi qizi	
O'zbekistonda tashqi savdoni notarif usullar orqali tartibga solishning mamlakat iqtisodiyotiga ta'siri.....	431
Norqobilov Akobir Iso o'g'li	
Инновационные методы переработки горных отходов для экологической устойчивости в Узбекистане	437
Аскаров Баҳтиер Аскарович, Собирова Муқаддас Ҳамидуллаева	
Опыт зарубежных стран по стимулированию производства сельскохозяйственной продукции и перспективы внедрения в Узбекистан.....	442
Холиков Сулаймон Уткир угли	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda strategik boshqaruvin hisobini tashkil qilishning uslubiy jihatlari.....	447
Pardayeva Shahnoza Abdinabiyeva	
O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirishni statistik tahlili.....	452
Sayfullayev Siddik Nosirovich	
Sug'urta tashkilotining innovatsion risklarini baholash.....	457
Sattorov Shoxrux Maxmudjon o'g'li	

Kapital bozori rivojlanishining zamonaviy tendensiyalari	462
Turdiyeva Uzayda Omirbayevna	
Aadaptivnyiй iскусstvennyiй intellek в управлении человечесkими resурсами.....	469
Хайдарова Малика Шокирджановна	
Oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy mablag'lardan samarali foydalanishga xizmat qiluvchi zamonaviy va istiqbolga mo'ljalangan huquqiy asoslarning yaratilganligi to'g'risida.....	478
Xayriddinov Shuxrat Botirovich	
Investitsiya loyihalarga ta'sir qiluvchi risklarni sifat jihatdan baholash usullarining o'ziga xos xususiyatlari	482
Shaislamova Nargiza Kabilovna	
Tijorat banklari tomonidan investitsion loyihalarni kreditlash tartib va ularni takomillashtirish yo'llari.....	491
Yunusova Ozoda Anvarjon qizi	
Hududlar iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda soliq salohiyatini oshirishning nazariy jihatlari	498
E. N. Raximov	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzishning zarurligi.....	504
Avazov Ixom Ravshanovich	
Inson resurslarini boshqarishning innovatsion usullarini joriy etish vositalarini ishlab chiqish.....	509
Djuraeva Guzal Shavkatovna	
Agrar soha korxonalarining moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish.....	513
Erkinxojiyev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	
Korporativ qimmatli qog'ozlar asosida korxonalarni moliyalashtirishning ilg'or xorij tajribalari.....	517
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
The impact of corporate governance on firm performance and financial stability	524
Muhammadyor Yunusov	
Mintaqalarda kamg'allik darajasini pasaytirish va xorij tajribasidan foydalanish yo'llari.....	537
Musulmonova Shahlo Nasriddinovna	
Makroiqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash soliq ma'muriyatiligi samarali tashkil etish yo'llari	541
Mutalova Dilorom Maxamadjanovna, Kenjaboyeva Nigina	
Iqtisodiy savodxonlik hamda tadbirkorlik qobiliyati o'rtasidagi to'g'ri nisbatdagi bog'liqlik munosabatining fundamental asoslari.....	544
Tuxtayeva Muyassar Shovkat qizi	
Korxonalarning bankrotlik riskini baholashning xalqaro modellari.....	550
Umarova Hulkar Umidulloevna	
O'zbekistonda korxona boshqaruvida kadrlar salohiyatidan foydalanish amaliyotini rivojlantirishning xorij tajribasi	555
Do'stova Aziza Qahramonovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida boshqaruv tizimining xususiyatlari.....	559
Iroda Majidova	
Ziyorat turizmini rivojlantirishning muhim xususiyatlari	565
Mirzayev Qulmamat Jonuzoqovich, Shukurov Tohirjon Izzatullo o'g'li	
Qandolat mahsulotlari bozorida marketing tadqiqotlarini asosiy yo'nalishlari	569
Tuychiyeva Vasila Faxriddin qizi	
"Зелёная экономика" как фактор повышения экономического роста страны.....	573
Тураева Адиба Икромовна	
Oilada surf-xarajatlar samarasiga erishishning muhimligi.....	580
Xasanov Rustam Rabimovich	
Aholi farovonlik darajasidagi farqlarni tartiblash yo'nalishlari.....	583
Xasanov Rustam Rabimovich, Turdiyev Zoxidjon Rustamovich	
Covershenstvovaniye otsenki stoinosti ob'ektov nedvizhimosti v Uzbekistane na osnovye zaryubezhnoego opыта.....	588
Хомитов К. З., Халилова Л. Ш.	
Mamlakatimizda qishloq xo'jaligida kooperatsiya munosabatlarini rivojlantirishda xorij tajribalaridan foydalanishning ahamiyati.....	594
Choriyeva Nigina Kaxramonovna	
Davlat xaridlari tizimini takomillashtirish yo'llari	598
Alimbayeva Sevara Alimbayevna	
Yengil sanoatni rivojlanishida Germaniya tajribasi.....	601
F. Jumaniyazova, G'ulomov Ibroxim Rustam o'g'li	
The efficiency of usage of Islamic finance instruments in security market.....	607
Khasanov Umarbek Begmat ugli	
Tadbirkorlik subyektlari eksportini rivojlantirishda raqamli platformalardan foydalanishning xorijiy tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari.....	613
Mamasoatov Dilshod Ravshanovich	
O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarini tashkil qilinishining hozirgi holati va muammolari	621
Nutfulloev Tolib G'olib o'g'li	

Mehnat bozorida raqamli texnologiyalardan foydalanish metodologiyasini takomillashtirish	627
Maxammadiyev M. M.	
Ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish sharoitida mahsulot tannarxini optimallashtirish asoslari.....	632
Narzullayeva Gulchehra Salimovna	
Elektron pullarni rivojlantirish yo'llari	636
Rustamov Maqsud Suvonqulovich, Egamberganov Mirzabek Odilbek o'g'li	
Zagryaznenie okrjajuaych'jyj sredy v Uzbekistane: problemy, prichiny i puti resheniya	644
Ismonkulova Feruza Asatovna, Shukurov Timur Umidovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tijorat banklarini transformatsiyalash modeli orqali takomillashtirish	649
Norov Akmal Ruzimamatovich, Norova Nozima Nabiyevna	
Land Tax Received From Individuals and its Share in the Budget of the Republic of Uzbekistan	656
Hakimov Feruz Khurshid ugli	
O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyot va iqlim o'zgarishi bilan bog'liq xarajatlar tahlili.....	659
Isaxonova Ruxshona Muzaffar qizi, Sharapova Mashxura Azadovna	
Qurilish xizmatlari ma'lumotlar tizimini takomillashitirish imkoniyatlari	665
Nurfayziyev Zayniddin Boymurodovich, Nurfayziyev Elyor Zayniddinovich	
Ipotekali kreditlashni rivojlantirishning xorijiy davlatlar tajribasi va uni O'zbekistonda tatbiq etish yo'llari	670
Turdiev Shaxriddin Erxonovich	
Suv resurslaridan foydalananida xorij tajribalari	675
Berdiev Anvar Abdivaliyevich	
Auditda yetarli va mos dalillarni to'plash tartibi	681
Meliyev Isroi Ismoilovich	
"Yashil" iqtisodiyot konsepsiyanining shakllanishi va rivojlanishi.....	686
Urunbayev Saparbek Samatovich	
Uy-joy fondini boshqarish samaradorligini oshirishning ustuvor yo'naliishlari.....	692
Xolmuradov Raxmatilla Ne'matillaevich	
O'zbekiston mahsulotlarining tashqi bozordagi raqobatbardoshligi xususiyatlari va onlayn platformalar.....	699
Baymuradov Shoxrux Maxmudovich	
Factors affecting investment attractiveness in the global investment landscape.....	704
Otaboev Akhmed Makhsudbek o'g'li, Juliana Juliana, Fazliddin Nasriddinov	
Xalqaro migratsiyaning O'zbekiston mehnat bozori va inson kapitaliga ta'siri.....	709
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Analiz i otsenka estestvennogo osvezhcheniya pomeshchennyj obrazovatelnyh uchrezhdenij.....	714
Pirmuhamedova Shaxniza	
Aktual'nye voprosy ukrpeniya doveriya naselenija k bankovskoj sisteme Respubliki Uzbekistan..	719
Ruziboeva Nilufar Tulkin kizi	
Metodicheskie podkhody k formirovaniyu mechanizmov strategicheskogo	
upravleniya razvitiyu himicheskoy otрасli.....	725
Bibutova Shaqlo Sa'dullaevna	
Iqtisodiyotni rivojlantirishda erkin iqtisodiy zonalarni tashkil etishning afzalliklari va muammolari	730
Axmedova Dilbar Buronova	
Natijaga yo'naltirilgan budgetlashtirishda sog'lijni saqlash muassasalarini moliyalashtirishning mohiyati.....	734
Ishmanova Diana Nurmamadovna	
Oziq-ovqat sanoatini tashkiliy-iqtisodiy jihatdan rivojlanti-rishning nazariy asoslari	737
Muxtorova Madina Azamat qizi	
Ipoteka kreditlari sohasidagi islohotlar va kelajakdagi istiqbollar	741
A'zamxo'jayeva Nihola Sulaymon qizi	
Sanoat ishlab chiqarish tizimining investitsion xususiyatlari	746
Yodgorova Xalima To'loqinovna	
Budget ijrosini samarali ta'minlashda davlat xaridlarining ahamiyati.....	752
Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li, Fayzullayeva Zilola Ravshanovna	
Aholi sog'ligi - milliy boylikning tarkibi va jamiyat taraqqiyotining muhim shartidir.....	763
Djumabayeva Shaira Xalillayevna	
Moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlari: hisob siyosati.....	769
Rizayev Nurbek Kodirovich, Mamatova Charos Shavkiddinovna	
Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsion muhitning o'rni	778
Valiyeva Sayyora Xushbaqovna	
Davlat ishtirokidagi korxonalarda korporativ ijtimoiy mas'uliyat ("Rossiya temir yo'llari" OAJ misolida).....	784
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Saidqulov Avazbek Botirqul o'g'li	
Raqamli transformatsiyaning O'zbekistonning investitsion jozibadorligiga ta'siri	790
Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li, Markabayeva Jansaya Aybek qizi	
Trade Marketing in the Era of Social Media: Strategies for Attracting and	
Retaining Customers Through Social Media Platforms.....	795
Mamatkulova Shoira Jalolovna	

Mamlakatimiz to'qimachilik tarmog'ining zamonaviy holati va tendensiyalari.....	800
Azizzxon Tillyaxodjayev	
Physical Activity and Education, Trends in the Sports Industry	807
Axtamov Djamshed Baxromovich	
Davlat moliyaviy nazoratining amalga oshirishning metodologik masalalari.....	812
Hakimov Nodir Nazarovich	
Avtomobil yo'llari tizimidagi tashkilotlarda buxgalteriya hisobi va ichki nazorat tizimini tashkil qilishning o'ziga xos jihatlari.....	818
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
Inson kapitali indeksini oshirishda ta'lim tizimini rivojlantirish yo'nalishlari.....	826
Akhmadalieva Nikholakhon	
Global iqtisodiyot sharoitida bank inqirozlarining kelib chiqish sabablari va ularni boshqarish yo'nalishlari ...	829
To'xtayeva Umida Shamsiddin qizi	
Усовершенствование практики управления инфляцией на примере зарубежного опыта.....	833
Нишанбаева Наргиза Бохадировна	
Sud-buxgalteriya ekspertizasini tayinlashning tashkiliy-huquqiy ta'minoti.....	837
Darvishov Sarvarbek Rustamovich	
Mudofaa majmui va huquq muhofaza qilish organlari muassasalari, tashkilotlari g'azna ijrosi	845
Fayzullayeva Zilola Ravshanova	
The Concept and Theoretical Foundations of Marketing Strategy in Regional Development.....	851
Diyorakhon Ibragimovna Kholmurotova	
Umumta'lim maktablarini moliyalashtirishning o'ziga xos xususiyatlari	857
Turayev Ochil Yarashevich	
15-sonli MHXS asosida bitim narxini aniqlash	861
Toshpo'latova Munisabonu Ibrohim qizi	
Issiqlik ta'minoti xizmatlarini ko'rsatish samaradorligi va sifatini baholash ko'rsatkichlari tizimi.....	865
Abdulaziz Abdumominovich Matro'ziyev	
The Role of Local Budgets in Tax Policy	869
Mukaddasova Gavxarxon Nodirxonovna	
Korporativ boshqaruvin mehanizmlarini takomillashtirish negizida innovatsion muhitni shakllantirish asoslari	873
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Fermer xo'jaliklari samarali faoliyatining asosiy statistik ko'rsatkichlari va ularning tahlili	879
M. Sh. Axmedova	
O'zbekiston Respublikasida kambag'allikni qisqartirishning institutsiyal va huquqiy asoslari	884
Xudoiberdiyev Jamshid Juraboy o'g'li	
Global biznes muhitining korporativ boshqaruvin tizimiga ta'siri.....	889
Egamberdiyev Shuxrat Satimbayevich	
Sug'urta faoliyatida anderrayting xizmatini takomillashtirish	893
Qarshiyev Daniyar Eshpulatovich, Rajabboyev Muzaffar Erkaboyevich	
Qozog'iston sug'urta bozori tahlili	898
Qarshiyev Daniyar Eshpulatovich, Djalilova Malika Shuxratovna	
Tashqi savdoni tashkil etish va tartibga solishda merkantilistlar g'oyalarining tutgan o'rni	903
Turayev Nurbek Muxammadovich	
Актуальные вопросы обеспечения экологической безопасности.....	911
Исройлов Боходир Ибрагимович, Xасанов Ойбек Мардонович	
Qo'shilgan qiymat solig'ini budgetdan qaytarish tartibini takomillashtirish	915
Qurbanov Muxiddin Abdullayevich	
Aholini qishloq xo'jaligi mahsulotlari bilan ta'minlash samaradorligini oshirish yo'nalishlari.....	919
Ochilova Maftuna Toshpulat qizi	
Fermer xo'jaliklari samarali faoliyatini tashkil etishning asosiy omillari	924
M. Sh. Axmedova	
Bank xizmatlarini shakllantirish bo'yicha xorijiy ilg'or davlatlar tajribasi.....	928
Ergashev Azizzon Avazxon o'g'li	
Ikkiyoqlama soliqqa tortish munosabatlarini tartibga solishga oid ilmiy-nazariy qarashlar	933
Rajapov Shuxrat Zaripbayevich	
Как достичь высоких показателей устойчивости и избежать гринвощинг или роль ESG отчетности в достижении ЦУР в Узбекистане	939
Салахутдинова Юлдуз Голибовна	
Moliyaviy firibgarliklarga qarshi kurashishda raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari.....	944
Gadaev Ismat Yadgarovich	
Блокчейн-технология и информационная безопасность в цифровой экономике Узбекистана.....	947
Кадиров Алишер Исмаилович	
O'zbekiston Respublikasining agrar siyosati va uni takomillashtirish yo'llari.....	951
Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li, Tursunov Abdulxamid G'afurjon o'g'li	

Soliq imtiyozlari ma'muriyatichiligining amaldagi holati tahlili.....	956
<i>Nurmatov Sherzod Rustamovich</i>	
Issiqlik ta'minoti xizmatlari sifatiga ta'sir etuvchi omillar va ularni baholash	964
<i>Abdulaziz Abdumо'minovich Matro'ziyev</i>	
The Use of Modern Management Methods in the Management of Housing Stock in the Digital Economy Conditions	968
<i>Mamanazarov Oybek Shomurodovich, Inoyatova Durdon Shoxaydarovna</i>	
O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishda yoshlarning roli	974
<i>Beknazarov Bekzod Baxtiyor o'g'li</i>	
Korxonalarda innovatsion jarayonlarni samarali tashkil etish yo'nalishlari	979
<i>Gafurova Umida Fatixovna</i>	
Davlat boshqaruvi tizimi va hududiy rivojlanish o'rtaсидagi munosabatlar	984
<i>Tolibjon Qazaqov Sharifjon o'g'li</i>	
Sanoat korxonalarining strategik iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash	988
<i>Uktamov Xusniddin Faxriddinovich</i>	
Tijorat banklarida mijozlarga yo'naltirilgan marketing strategiyalaridan foydalanish samaradorligi	992
<i>Maxamadjanov Akbar Maxamadaliyevich</i>	
Tadbirkorlik muhiti tahlili va uni davlat tomonidan tartibga solish shart-sharoitlari	997
<i>S. T. Toshaliyeva, A. M. Abduraxmonov</i>	
Учет поступления и списания с учета основных средств в бюджетных организациях	1002
<i>Абдуллаева Нилуфар Джавдат кизи</i>	
Tijorat banklarida kredit operatsiyalari hisobini takomillashtirish.....	1007
<i>Sa'dullayeva Asaxon Muzaffarovna</i>	
Davlat budgetining soliqsiz daromadlari shakllanishini takomillashtirish yo'llar.....	1010
<i>O'ktamova Nargiza Narzulla qizi</i>	
Sog'liqni saqlash tizimini davlat tomonidan moliyalashtirishning zaruriyati.....	1014
<i>Meliyev Azimjon Murodullo o'g'li</i>	
Oliy ta'lim tashkilotlari faoliyatini boshqarishda ichki audit xizmatining zarurligi	1019
<i>Shaymatova Nargiza Ashurovna</i>	
Hududlarda inklyuziv iqtisodiy o'sishni ta'minlashning nazariy asoslari.....	1024
<i>Tangriberdiyev Sulaymon Kamiljonovich</i>	
Tadbirkorlikni rivojlantirish va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashni tashkil etishning nazariy va uslubiy tamoyillari	1030
<i>Farxodjon Inamov</i>	
Xitoy iqtisodiyotidagi to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarga ta'sir etuvchi omillar	1037
<i>Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li</i>	
Экономический механизм государственного регулирования транспортной системы.....	1043
<i>Саримсакова Малоҳат Ҳикматуллаевна</i>	
Kambag'allikni qisqartirish – aholi turmush farovonligini ta'minlashning muhim omili	1046
<i>Usmanov Baxodir Baxtiyorovich</i>	
Korxonalar faoliyatiga innovatsion marketingni joriy etish samaradorligini oshirishning ustuvor yo'nalishlari.....	1052
<i>Fatilloyev Farrux Farhod o'g'li</i>	
Tog' turizmini rivojlanishning o'ziga xos xususiyatlari	1056
<i>Mavlanov G'olibjon Muxammad o'g'li</i>	
Qashqadaryo viloyatida kambag'allik darajasini iqtibolda qisqartirish yo'nalishlari.....	1062
<i>Hamdamov Shahzod Ilhom o'g'li</i>	
O'zbekistonda iqtisodiy jarayonlarni raqamlashtirishning yo'nalishlari	1068
<i>Saidova Dildora Nurmatovna, Murodov Jahongir Husan o'g'li, Xolyigitov Umidjon Alijon o'g'li</i>	
Chakana savdo korxonalarini integratsiyalashuv jarayonlarini boshqarish samaradorligini oshirish	1071
<i>Sobirov Azizbek Avazbekovich</i>	
O'zbekistonda sug'urta kompaniyalarini molyaviy imkoniyatlarini ko'paytirish shart-sharoitlari.....	1076
<i>Boyev X. I.</i>	
Banklarning valyuta operatsiyalarini rivojlantirish yo'nalishlari	1079
<i>Beknazarova Nilufar Tulkinovna</i>	

BANKLARNING VALYUTA OPERATSIYALARINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI

Beknazarov Nilufar Tulkinovna

Toshkent Kimyo xalqaro universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Raqamli iqtisodiyot sharoitida valyuta riskini boshqarish orqali, eksport salohiyatini yuksaltirish uchun yangi texnika va yuqori texnologiyalarni ishlab chiqarish jarayoniga jalb etish hisobidan tashqi savdo munosabatlarini barqaror rivojlantirishga erishiladi. Natijada, milliy iqtisodiyotga xorijiy sarmoyalarni jalb qilish, eksport salohiyatini oshirish, kichik biznes va xususiy tadbirdorlik subyektlarini barqaror rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Valyuta, iqtisodiyot, moliya, bank, kredit, fond, eksport, iqtisodiy o'sish, Xalqaro valyuta.

Abstract: Sustainable development of foreign trade relations will be achieved through the management of foreign exchange risk in the conditions of the digital economy, due to the involvement of new equipment and high technologies in the production process in order to increase the export potential. As a result, it will attract foreign investments to the national economy, increase the export potential, and serve for the sustainable development of small businesses and private enterprises.

Key words: Currency, economy, finance, banking, credit, fund, export, economic growth, International currency.

Аннотация: Устойчивое развитие внешнеторговых связей будет достигнуто за счет управления валютным риском в условиях цифровой экономики, за счет вовлечения в производственный процесс нового оборудования и высоких технологий в целях повышения экспортного потенциала. В результате это привлечет иностранные инвестиции в национальную экономику, увеличит экспортный потенциал, послужит устойчивому развитию малого бизнеса и частного предпринимательства.

Ключевые слова: Валюта, экономика, финансы, банковское дело, кредит, фонд, экспорт, экономический рост, Международная валюта.

KIRISH

Mamlakatimizda 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasida “Respublikaning eksport salohiyatini oshirish orqali 2026-yilda respublika eksport hajmlarini 30 milliard AQSH dollariga yetkazish, kelgusi besh yilda 70 milliard dollar xorijiy investitsiyalarni jalb etish choralarini ko'rish”¹ maqsadlari qo'yilgan. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 2-sentyabrdagi “Valyuta siyosatini liberallashtirish bo'yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to'g'risida”gi PF-5177-sonli Farmoniga muvofiq, valyuta siyosatining noan'anaviy tarmoqlarda eksportni rivojlantirishda, mintaqaviy va xalqaro iqtisodiy hamkorlikni mustahkamlashda rag'batlantiruvchi rolini oshirish masalasi ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida ko'rsatib o'tilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

“Banklar va bank faoliyati to'g'risida”gi, “O'zbekiston Respublikasining Markaziy banki to'g'risida”gi qonuni, O'zbekiston Respublikasining “Valyutani tartibga solish to'g'risida”gi, va Markaziy bankning Valyuta operatsiyalarini amalga oshirish qoidalari tijorat banklari valyuta operatsiyalarining me'yoriy-huquqiy asoslari hisoblanadi. Shuningdek, respublikamiz tijorat banklarining ochiq valyuta pozitsiyalarining miqdori Markaziy bank tomonidan amalga oshirilayotgan prudensial nazoratning obyekti hisoblanadi.

¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagagi “O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida” PF-4947-son Farmoni

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARI

Xorijiy banklarning “Vostro” vakillik hisobraqamlarini respublikamiz banklarida mavjud emasligi mamlakat banklarining likvidlilikiga nisbatan salbiy ta’sirni yuzaga keltiradi. Ya’ni, import operatsiyalari bo‘yicha barcha to’lovlar, xorijiy banklarning “Vostro” vakillik hisobraqamlari bo‘limganligi uchun, respublikamiz tijorat banklarining xorijiy valyutadagi “Nostro” vakillik hisobraqamlarini kreditlash yo‘li bilan amalga oshiriladi. Bu esa, o‘z navbatida, import bo‘yicha to’lov amalga oshirilganda xorijiy valyutadagi “Nostro” vakillik hisobraqamining debetli qoldig‘ini kamayishiga olib keladi.

O‘ylaymizki, 2017-yil 5-sentyabrdan boshlab milliy valyutamiz-so‘mnинг xorijiy valyutalarga erkin konvertirlanishini ta’milanganligi xorijiy banklarning respublikamiz banklarida “Vostro” vakillik hisobraqamlarini ochishlariga imkon yaratadi. Chunki, 2017-yil 5-sentyabrga qadar respublikamizda milliy valyutani xorijiy valyutalarga konvertirlash muammosi mavjud edi.

A.Ismailovning xulosasiga ko‘ra, O‘zbekiston Respublikasi tijorat banklarining valyuta operatsiyalarini yanada rivojlantirish maqsadida, birinchidan, tijorat banklarida ochiq valyuta pozitsiyasini baholash uchun har bir operatsiya turi bo‘yicha alohida pozitsion hisobraqam ochish lozim. Ikkinchidan, banklarda maxsus hisobraqam ochib, unda foydadan ajratmalar hisobiga mablag‘lar to‘planishini ta’minalash lozim. So‘ngra to‘plangan mablag‘ va taqsimlanmagan foya hisobidan devalvatsiya zaxirasini tijorat banklarining balansidan chiqarish lozim².

Z. Berdinazarov tomonidan amalga oshirilgan ilmiy tadqiqot natijalari ko‘rsatdiki, “valyuta bozori infrastrukturasining shaffof emasligi va zamonaviy mexanizmlar ta’sirida harakat qilmasligi unda ishtirok etuvchi subyektlarning, jumladan, aholining ushbu bozor faoliyatiga oid axborotlarni qabul qilish, qayta ishlash va unga ta’sir etish imkoniyatlarini cheklamoqda. Xususan, valyuta bozorida regulyator tomonidan sterilizatsiya qilinadigan intervensiyaning signallilik va muvofiqlilik kanallarining ta’sir doirasi sezilmaydi”³.

TAHLIL VA NATIJALAR

1-jadval: 2019–2022-yillarda yuridik shaxslarning O‘zbekiston Respublikasining valyuta birjasi va birjadan tashqari valyuta bozoridan chet el valyutasi xaridi, mln. AQSH dollarri⁴

Ko‘rsatkichlar	2012-yil	2020-yil	2021-yil	2022-yil	2022-yilda 2019-yilga nisbatan o‘zgarishi
Yuridik shaxslarning valyuta birjasidan xaridi	9 533	10 521	11 706	1 188	12,5 %
Yuridik shaxslarning birjadan tashqari bozordan xaridi	845	3 203	3 655	20 290	24,0 марта

Ma’lumotlaridan ko‘rinadiki, respublikamizda yuridik shaxslarning valyuta birjasidan chet el valyutasining xaridi miqdori o‘sish tendensiyasiga ega bo‘lgan. Ammo, ushbu ko‘rsatkich 2021-yilda 2020-yilga nisbatan keskin kamaygan. Bu esa, mazkur davrda birjadan tashqari valyuta bozorida yuridik shaxslar tomonidan chet el valyutasini sotib olish jarayonini faollashganligi bilan izohlanadi.

Ma’lumotlaridan ko‘rinadiki, yuridik shaxslarning birjadan tashqari valyuta bozoridan chet el valyutasini xarid qilish miqdori 2019–2021-yillarda o‘sish tendensiyasiga ega bo‘lgan. Bu esa, birjadan tashqari valyuta bozorini rivojlanib borayotganligidan dalolat beradi.

Yuridik shaxslar tomonidan chet el valyutasiga bo‘lgan talabning asosiy qismi xorijiy davlatlardan import qilingan asbob-uskunalarning to’lovi bilan bog‘liq bo‘lib, mazkur to’lovlarning hajmini tobora oshib borayotganligi, birinchi navbatda, respublikamizda iqtisodiyotning real sektori korxonalari faoliyatini texnik va texnologik jihatdan qayta qurollantirishga qaratilgan investitsiya siyosatini amalga oshirilayotganligi bilan izohlanadi.

2 Ismailov A.A. O‘zbekiston Respublikasi pul tizimini mustahkamlashning nazariy – uslubiy asoslarini takomillashtirish. I.f.d. diss. avtoref. – Toshkent, 2016. – B. 28.

3 Berdinazarov Z.U. O‘zbekiston Respublikasi valyuta siyosati metodologiyasini takomillashtirish. I.f.d. diss. avtoref. – Toshkent, 2019. – B. 32.

4 Ichki valyuta bozorida amalga oshirilgan operatsiyalar. www.cbu.uz (O‘zbekiston Respublikasining Markaziy banki).

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining 1993-yil 7-mayda qabul qilingan "Valyutani tartibga solish to'g'risida"gi 841-XII-soni Qonuni. lex.uz>docs/4562834
2. O'zbekiston Respublikasining 01.11.2019 y. O'RQ-578-son "To'lovlar va to'lov tizimlari to'g'risida"gi Qonuni. lex. uz>docs/4575786
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 28.01.2022-y. PF-60-son "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. lex.uz>docs/5841063
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 27-oktyabrdagi PQ-5268-tonli "Tadbirkorlik subyektlarining xorijiy valyutadagi kredit majburiyatlarini bajarish bilan bog'liq yukini kamaytirishga oid chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarori. // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 27.10.2021 y., 07/21/5268/0997-ton.
5. Axmedov F.X. O'zbekistonda tijorat banklarining tashqi savdoga ko'rsatadigan xizmatlarini takomillashtirish. I.f.b.f.d. avtoref. – Toshkent, 2017. – 47 b.
6. Berdinazarov Z.U. O'zbekiston Respublikasi valyuta siyosati metodologiyasini takomillashtirish. I.f.d. diss. avtoref. – Toshkent, 2019. – 74 b.
7. Bobakulov T.I., Abdullayev U.A. Xalqaro valyuta-kredit munosabatlari. Darslik. - Toshkent: Sano-standart, 2014 –232 b.

Yashil

IQTISODIYOT
va
TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

E-mail: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №5666955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oly ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oly attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.